

På bjergets præmisser

Maleri: 'I de sydlige Alper'. John Gully, 1881.

ANMELDELSE / 01.03.23

Schweiziske Ludwig Hohl genopliver bjergbestigningens guldalder og viser, at bjergene ikke skal besejres.

Steffen Krejberg Knudsen

I dag er gletsjerne ved at smelte, og det tidlige tyvende århundrede, hvor Ludwig Hohls kortroman *Op i bjergene* foregår, virker som et fjernt, men dragende kapitel i bjergbestigningens kulturhistorie.

Hohl begyndte arbejdet på bogen i 1926 – to år efter den britiske bjergbestiger George Mallory forsvandt i forsøget på som den første at bestige Mount Everest – men udgav den først i 1975, årtier efter at franske Maurice Herzog ændrede både bjergbestigningen og bjerglitteraturen, da han i 1950 som den første besteg et bjerg på over 8.000 meters højde og efterfølgende udgav den til dato mest sælgende bjergbestigerbog *Annapurna* om sin halsbrækkende bjergfærd.

Så højt når Hohl og hans karakterer aldrig op. Men man fornemmer i bogens lidt karikerede karaktertegning en form for kritisk selvransagelse af den ungdommelige drift mod tinderne, som efter 50 år må have virket naiv, men stadig så sært vigtigt et udestående, at den skulle skrives frem som en finslebet fiktion om overmodet i, som Ull, at fortsætte længere op, end ens evner rækker – og arrogancen, man som Johann kan tage med ned i civilisationen igen og knække nakken på.

De to bjergbestigere er som terninger, Hohl kaster mod bjergsiden for at se, hvordan deres forskellige utilstrækkeligheder vil falde ud. *Op i bjergene* handler om mødet med en urokkelig natur, der ikke kan overvindes i enegang, og som kan få både bjergvante og uerfarne karakterer til at briste.

Ull mister besindelsen i vrede over, at hans makker ikke har, hvad der skal til, og den vrede fører over i »et grænseløst raseri« over gletsjeren, som ikke kan bestiges alene med samme metode som to klatrere bundet sammen med et reb. For ikke at styrte ned må han »undersøge hvert sted, han ønsker at sætte sin fod, ekstra grundigt med isøksen.« indtil han også mister isøksen, som falder i afgrunden, »svævende ude i ingenting.« »lydløs, for altid.«

“ **Vi har brug for litteraturen til at katapultere os tilbage i andre tider og naturforestillinger i stedet for at gøre vores nutidige klimaangst til alle natursyns målestok.**

Vreden fortrænger, med fortællerens begreb, »den alpinistiske kløgt«, som langsomt forlader Ull i kampen mod bjerget. Det er selve bjergbestigningens ethos, der går til grunde, når bjerget angribes og gøres til en fjende, der skal overvindes.

Hohls fortælling er – til trods for fine, men afmålte beskrivelser af bjerglandskabet – mere et moralfilosofisk karakterstudie af mennesket mod naturen, end det er nature writing med omgivelserne i centrum eller antropocen fiktion om naturens feedback.

Det næsten 100-årige spænd 1926-1975-2023 mærkes som en dobbelt distance til bjergbestigningens guldalder – både i form af Hohl-fortællerens egen afstandtagen til sine karakterer og i vores tids forskel fra Hohls for-antropocæne perspektiv, der kun ser menneskets aftryk i den betrædte sne og ikke i de smeltende eller manglende islag.

Det er mere positivt, end det måske lyder, for vi har brug for litteraturen til at katapultere os tilbage i andre tider og naturforestillinger i stedet for at gøre vores nutidige klimaangst til alle natursyns målestok.

Op i bjergene er en fin påmindelse om en etisk spænding mellem ydmyghed over for planeten og erobringstrang, der også findes i vores tids outdoor-kultur, og som det er værd at forstå rødderne til. Bjergbestigning er et privilegium, som ikke kan tages for givet, når gletsjerne smelter, og lavinerne bliver flere.

Cadeau til Forlaget Atlanten for at udgive og oversætter Selma Rosenfeld-Olsen for en flot og vellydende bog – og for at give et nyt, alpint fikspunkt i litteraturhistorien til os, der lider af akut naturlængsel, men ikke kan nøjes med endnu en tur rundt om Walden Pond.

FAKTA

Ludwig Hohl, *Op i bjergene*, oversat af Selma Rosenfeld-Olsen, Forlaget Atlanten

